

Otevřené dílny v knihovnách a hnutí tzv. makerů

Eliška Bartošová

Evropská komise vydala v červenci 2020 dokument s názvem **European Skills Agenda (2020)**, ve kterém konstatuje potřebu rozvíjet ve společnosti technické a tzv. transformační dovednosti. Přechod na cirkulární, digitalizovanou, klimaticky neutrální ekonomiku a nasazení umělé inteligence a robotiky vytvoří nové pracovní příležitosti, zatímco jiné budou zanikat. Pro jednotlivce znamená tato proměna nutnost budování dovedností, které zvyšují schopnost orientovat se v životních a profesních změnách a schopnost učit se novým věcem v průběhu celého (nejen) profesního života.

Nové vzdělávací výzvy, které tato společenská proměna přináší, zahrnují zejména rozvoj celoživotního učení a zajištění rovného přístupu k příležitostem ke zvyšování kvalifikace pro všechny, pokrývající všechna území, od velkých měst po venkovské.

Síť knihoven může být cestou, jak technické a transformační dovednosti zpřístupnit lidem, kteří by k nim jinak v místě svého bydliště neměli přístup, a to včetně sociálně vyloučených a vyloučením ohrožených občanů či regionů, v rámci nabídky neformálního celoživotního učení dostupného všem. V zahraničí zřizování dílen v knihovnách postupně začíná být tématem od roku 2005, od roku 2013 pak vznikají návody, metodiky a publikace, jak je používat k rozvoji svých uživatelů a komunit. V České republice je zřizování otevřených dílen v knihovnách podpořeno dotačním rámcem VISK 3, který umožňuje získat prostředky na nákup technologií (3D tiskárny, šicí stroje, roboti apod.) a má oporu v nové Koncepci rozvoje knihoven ČR na léta 2021–2027, která knihovny definuje jako pilíře občanské společnosti, vzdělanosti a kultury.

V jednotkách knihoven u nás se již dílny, laboratoře, či programovací kroužky začínají objevovat či připravovat. O narůstajícím zájmu knihoven rozšířit svou nabídku tímto směrem svědčí zájem o online seminář „**Makerspace, laboratoře a dílny v knihovnách**“, [1] organizovaný KISKem 3. 6. 2020, kam se přihlásilo více než 130 účastníků z různých knihoven. [2]

Pokud o zřízení otevřené dílny ve vaší knihovně uvažujete, vězte, že neexistuje univerzální návod, jak postupovat, co nabízet a s kým spolupracovat. Záleží vždycky na místě, jeho kontextu, dostupné nabídce a potřebách, ale také na vašich možnostech a preferencích. Záznam semináře může být dobrým odrazovým můstkem. Ve druhé části, kde sdílely knihovny knihovnám (konkrétně Michal Denár, Creative Hub v Městské knihovně Česká Třebová; Hana Šandová, Půda v Městské knihovně Polička; Jiří Brož, Robin Szaffner, Polytechnická dílna SVKUL; Michal Jokeš, Sousedská dílna DOK16 v MKP; Martin Čadra, Technologický park v Knihovně Třinec a v rámci tzv. tržiště ještě řada dalších), uvidíte, že každá cesta je jiná a všechny dávají smysl.

Rozhodnutí, jak bude vypadat ta vaše, za vás nikdo neudělá, ale se vším ostatním (jak provozovat dílnu, používat stroje, jak jejím prostřednictvím vzdělávat, podpořit komunitu apod.) vám ochotně poradí a pomohou ti, kdo už nějaký kus cesty ušli. Říkají si makeři, hlásí se k celosvětovému hnutí „Maker Movement“, které zahrnuje velké množství různých skupin lidí od high-tech robotických týmů a geeků přes důmyslné řemeslníky a excelentní vědce až po garážové kutily. Komunita makerů je postavená na sdílení, spolupráci a otevřenosti a schází se typicky na výstavách pro makery, které se nazývají Maker Faire. V roce 2024 bude Česká republika hostit největší konferenci otevřených dílen na světě. Přípravy na ni mimo jiné zahrnují podporu zřizování nových otevřených dílen, a to například i v knihovnách. Podívejte se na web <https://fab2024.cz/>, co se chystá, a přesvědčte se, že i vaše knihovna se může stát součástí celosvětového trendu.

Kontakt na autorku: eliskabartosova@mail.muni.cz

[1] Záznam semináře naleznete na: <https://sites.google.com/view/makerspace-online-seminar/>

[2] O semináři již byla ve zpravodaji zmínka: VYDARENÁ, Jaroslava. Otevřené dílny v knihovnách. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2020, 30(3), 42. ISSN 0862-9366.

